

pri overovaní smerníc zistí, že dodatkami k smerniciam sa súčasne zmenili aj zásady a postupy, ktoré boli počas účtovného obdobia aplikované, je potrebné zosúladiť prijaté dodatky tak, aby bola zachovaná zásada stálosti použitých zásad. V prípade, že nastali skutočnosti, ktoré by mohli ohroziť zásadu verného a pravdivého zobrazenia, je potrebné uviesť dôvody zmien a dodatkov v smerniciach a následne aj v poznámkach ako súčasť účtovnej závierky. K dodatkom resp. zmenám najčastejšie dochádza pri legislatívnych zmenách, tieto zmeny vyplývajúce zo znenia právnych noriem sa nepovažujú za porušenie zásady stálosti používaných metód. Interný kontrolór/audítor súčasne s prijatými legislatívnymi normami je povinný overiť si zhodu znenia zmien a doplnkov v interných smerniciach s účinnosťou platnou s účinnosťou legislatívnej úpravy (nie skôr). Pri overovaní skutočností je potom kriteriálnou veličinou novelizované znenie smernice. Interný kontrolór/audítor však musí súčasne overiť, či ÚJ neuplatnila nové postupy so spätnou účinnosťou.

Úlohou interného kontrolóra/audítora je tiež navrhnúť vedeniu ÚJ, aby smernice, ktoré nenachádzajú svoje opodstatnenie v súbore, boli z neho vyňaté.

3 Postupy interného kontrolóra/audítora v prípade úplnosti smerníc

Pre interného kontrolóra/audítora je základným predpokladom jednoznačnosti pre vyjadrenie záverov dobre prepracovaný súbor interných smerníc v aktuálnom znení. Nevyvolávajú pochybnosti pre kriteriálne základne a prípadne zistené odchýlky sú ľahko identifikovateľné a kvantifikovateľné. Na základe analýzy odchýliek sa následne dajú ľahšie navrhnúť opatrenia na zlepšenie situácie. Práca interného kontrolóra/audítora sa tak môže stať účinnejšia a užitočnejšia pre samotnú účtovnú jednotku.

Záver

V intenciách legislatívnej úpravy v SR sú účtovné jednotky povinné vytvoriť interné smernice, ktorými sa majú riadiť, sú „manuálom“, ktorým sa majú presadzovať v praxi. Pri ich tvorbe je pritom potrebné uvádzať všetky oblasti činnosti ÚJ a pokiaľ je možnosť výberu z alternatív, tak uviesť jednoznačne, ktorou alternatívou sa ÚJ budú riadiť. Znenie prijatých zásad a pravidiel sú základným predpokladom aj pre výkon činnosti interného kontrolóra/audítora ako porovnávacia základňa ako kritérium pre posudzovanie dodržiavania vlastných postupov.

Summary

Internal regulations have substantial influence on sequence of work from the accounting view as well as the view of financial and economic characteristics of each accounting unit. In order to be able to compare the results in each accounting unit it is necessary for the accepted standards incorporated in internal instructions to be relatively consistent. The level of difficulty of creating internal regulations for each control process is also evaluated by internal controller/internal auditor. The shortcomings in content of internal regulations raise the difficulty level of the control processes that lead to a decision on the correctness of the solution by the accounting unit.

Key words: internal regulations, internal controller/auditor, documentation of internal controller/auditor

JEL klasifikácia: M41, M42.

Použitá literatúra

[1] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účetnictve v znení neskorších predpisov.

Kontakt

Mária Vépyová, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 760, vepyova@euba.sk

Kastlerová Sylvia, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 760, kastlero@euba.sk

SPOLOČENSKÁ ZODPOVEDNOST' ÚČTOVNÝCH JEDNOTIEK

Social responsibility of accounting entities

Miroslava Vlkoláčková

Úvod

V súčasnosti už ľudia nevnímajú účtovné jednotky len ako producentov výrobkov, dodávateľov tovarov či poskytovateľov služieb, ktorých jediným cieľom je maximalizácia zisku. Aby bola účtovná jednotka dlhodobo, resp. trvalo úspešná, musí neprestajne plniť všetky nové očakávania svojho okolia. Jedným z predpokladov, ktoré jej zabezpečí úspešné postavenie na trhu, je zodpovedné správanie voči spoločnosti, v ktorej pôsobí. Spoločensky zodpovedná účtovná jednotka sa riadi etickými štandardmi a snaží sa okrem iného eliminovať negatívne dôsledky svojich rozhodnutí a činností na okolitý svet. Dodržiavaním dobrovoľne prijatých zásad nedochádza k znižovaniu ekonomickej úspešnosti účtovnej jednotky, práve naopak. Spoločensky zodpovedné správanie sa môže stať jej významnou konkurenčnou výhodou.

Účtovné jednotky pôsobiace na celom svete si stále viac uvedomujú potrebu spoločensky zodpovedného správania. Vedia, že výkonnosť účtovnej jednotky vo vzťahu k spoločnosti, v ktorej realizujú svoju aktivitu, sa stáva rozhodujúcou súčasťou merania jej celkovej výkonnosti a jej schopnosti pokračovať v ďalšom efektívnom fungovaní. Takáto výkonnosť v oblasti spoločenskej zodpovednosti môže byť ovplyvnená povest'ou danej účtovnej jednotky, jej schopnosťou prilákať a udržať si zamestnancov, zákazníkov, klientov, jej vzťahom k iným účtovným jednotkám, k vláde, médiám, dodávateľom, partnerom, zákazníkom, ale aj k spoločnosti, v ktorej účtovná jednotka pôsobí. Nemožno však zabudnúť na ďalší významný faktor ovplyvňujúci danú výkonnosť, a tou je udržiavanie morálky. Zámerom takéhoto správania je prispievať k udržateľnému rozvoju, k zdraviu a k blahobytu nielen samotnej účtovnej jednotky, ale aj celej spoločnosti.

Danou problematikou sa zaoberá medzinárodná norma **ISO 26000 Návod na spoločenskú zodpovednosť**, ktorá sa v súčasnosti nachádza v poslednom štádiu pripomienkovania, pričom jej vydanie sa očakáva v septembri 2010. Prípravou jej vydania sa zaoberá organizácia ISO (Medzinárodná organizácia pre normalizáciu – angl. International Organization for Standardization), konkrétne pracovná skupina pre spoločenskú zodpovednosť, ktorá je zriadená priamo pod Technickým riadiacim výborom organizácie ISO. V danej skupine je zastúpených šesť kategórií zainteresovaných strán, a to spotrebitelia, vládne organizácie, priemysel, pracujúci, mimovládne organizácie a ostatní, kam možno zaradiť služby, podporu, výskum a iné. Táto medzinárodná norma vypracovaná rôznymi zainteresovanými stranami poskytuje návod na uplatňovanie dôležitých princípov zabezpečujúcich spoločenskú zodpovednosť, zahŕňa hlavné oblasti a problémy týkajúce sa spoločenskej zodpovednosti. Navrhuje tiež spôsoby, akými je možné implementovať spoločenskú zodpovednosť v rámci účtovnej jednotky do jej existujúcej stratégie, systémov, praxe a procesov v nej prebiehajúcich s cieľom zvyšovania výkonnosti danej účtovnej jednotky. Táto norma sa dá aplikovať na všetky typy účtovných jednotiek bez ohľadu na ich veľkosť a umiestnenie, pretože každá účtovná jednotka môže ovplyvniť spoločnosť a prostredie, v ktorom pôsobí. Je určená na pomoc tým účtovným jednotkám, ktoré majú záujem dosiahnuť vzájomnú dôveru medzi zainteresovanými stranami. Daná norma však nie je určená na použitie vo vládných organizáciách pri uplatňovaní ich výkonnej, legislatívnej

a právnej moci, pretože organizácia ISO nemá právo na to, aby diktovala, resp. posudzovala povinnosti štátov a ich vlád. Vládni predstavitelia však môžu mať záujem využiť tento návod na stanovanie politiky v oblasti spoločenskej zodpovednosti. Charakteristickým znakom tejto normy je dobrovoľnosť jej použitia, čo znamená, že nie je určená pre účely certifikácie, tvorbu predpisov alebo pre použitie v oblasti zmluvných vzťahov.

Každá účtovná jednotka je vyzývaná k tomu, aby sa stala spoločensky zodpovednejšou využitím tejto medzinárodnej normy. Je teda vyzývaná k tomu, aby realizovala činnosti, ktoré sú nad rámec súladu s platnou legislatívou v danom štáte, za predpokladu, že súlad s platnou legislatívou je základnou súčasťou spoločenskej zodpovednosti akejkolvek účtovnej jednotky. Pre daný účel poskytuje táto norma návod týkajúci sa:¹⁶⁸

- pojmov, termínov, trendov a charakteristík, ktoré sa týkajú spoločenskej zodpovednosti,
- princípov a postupov vzťahujúcich sa k spoločenskej zodpovednosti,
- hlavných predmetov záujmu a problémov vzťahujúcich sa k spoločenskej zodpovednosti,
- integrovania, implementácie a podporovania spoločensky zodpovedného správania prostredníctvom účtovnej jednotky,
- identifikovania a zapojenia sa zainteresovaných strán,
- prispievania k udržateľnému rozvoju, vrátane zdravia a blaha spoločnosti.

Pre správne pochopenie danej problematiky uvedená medzinárodná norma charakterizuje rôzne termíny a definície. Medzi významné možno zaradiť:¹⁶⁹

- *zodpovednosť* – stav účtovnej jednotky, kedy akceptuje dôsledky svojich rozhodnutí a činností vo vzťahu k jej orgánom vedenia, právnym autoritám a predovšetkým k zainteresovaným stranám, ktorými môžu byť jednotlivci alebo skupina so záujmom na akýchkoľvek rozhodnutiach alebo činnostiach účtovnej jednotky,
- *spoločenská zodpovednosť* – zodpovednosť účtovnej jednotky za dopady jej rozhodnutí a činností na spoločnosť a životné prostredie a etické správanie, ktoré prispieva k udržateľnému rozvoju, zdraviu a blahu spoločnosti, berie do úvahy očakávania zainteresovaných strán, je v súlade s aplikovateľnou legislatívou a medzinárodnými normami správania a ktoré je integrované v rámci celej účtovnej jednotky,
- *etické správanie* – správanie, ktoré je v súlade s uznávanými princípmi správneho a dobrého správania s ohľadom na určitú situáciu a je tiež v súlade s medzinárodnými normami správania,
- *medzinárodné normy správania* – očakávané hodnoty sociálne zodpovedného správania účtovnej jednotky odvodené z medzinárodného zvykového práva, všeobecne prijímané princípy medzinárodného práva alebo medzivládnych dohôd, ktoré sú všeobecne alebo takmer všeobecne uznávané.

Pohľad na spoločenskú zodpovednosť ako na niečo, čo je možné uplatniť na všetky typy účtovných jednotiek sa objavil vtedy, keď účtovné jednotky nielen komerčného charakteru spoznali, že majú tiež zodpovednosť za prispievanie k udržateľnému rozvoju a blahu spoločnosti. Spočiatku sa spoločenská zodpovednosť sústredila na dobročinné aktivity niektorých účtovných jednotiek súvisiace napr. s prispievaním na charitatívne účely. Až neskôr, približne pred storočím, začala spoločenská zodpovednosť prenikať do oblastí, akými

¹⁶⁸ Pracovný preklad ISO/CD 26000 – Návod pro společenskou odpovědnost organizací, 2009, str. 6.

¹⁶⁹ Pracovný preklad ISO/CD 26000 – Návod pro společenskou odpovědnost organizací, 2009, str. 7 - 9.